

УДК 336.025

А. А. Славкова, к.е.н.,
доцент кафедри фінансів
О. С. Ватаманюк,
здобувач кафедри фінансів
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
асистент кафедри фінансів
Чернівецького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

КРИТЕРІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

АННОТАЦІЯ. У статті систематизовано критерії визначення категорії великих платників податків у розвинених країнах світу та Україні, розкрито основні передумови формування спеціалізованих податкових органів по роботі із великими платниками податків, а також висвітлено перспективи оптимізації їх податкового супроводження в Україні.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: податкове адміністрування, великі платники податків, платники з високим рівнем доходів, податкова реформа, податкове супроводження.

АННОТАЦИЯ. В статье систематизированы критерии определения больших налогоплательщиков в развитых странах мира и Украине, раскрыты основные причины формирования специализированных налоговых органов по работе с большими налогоплательщиками, а также сформулированы перспективы оптимизации их налогового сопровождения в Украине.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: налоговое администрирование, большие налогоплательщики, плательщики с высоким уровнем доходов, налоговая реформа, налоговое сопровождение.

ABSTRACT. In this article the criteria for definition of the large taxpayers in developed countries and in Ukraine are described. The author also explains main premises of establishing Large Taxpayer Units and lays down prospects of improving the tax service in Ukraine.

KEY WORDS: tax administration, large taxpayers, high-income taxpayers, fiscal reform, tax service.

Оптимізація податкового механізму стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання і формування сприятливого інвестиційного клімату в країні є одним із ключових завдань вітчизняної економіки. Досягнення позитивних результатів при його вирішенні можливе лише за умови спрямування заходів

державного впливу на ті підприємства, які виражають фінансовий потенціал всієї України.

При цьому одну з найважливіших ролей у формуванні національного доходу відіграє великий бізнес — на його долю припадає більша частина фінансових ресурсів економічних суб'єктів. З огляду на зазначене, оподаткування великих підприємств потребує постійного вдосконалення інструментів податкового адміністрування, а виокремлення категорії великих платників податків (ВПП) — розробки відповідних науково-методологічних підходів щодо їх податкового супроводження.

Особливості адміністрування великих платників податків в Україні викликають значний інтерес із боку вчених, хоча не всі науковці погоджуються навіть із необхідністю виокремлення великих суб'єктів господарювання в окрему категорію платників податків — їх диференціація на «великих» та «невеликих», на думку професора В. М. Мельника, є недостатньо обґрунтованою і такою, яка має дискримінаційні ознаки стосовно більшості [1, с. 8]. Водночас І. О. Горленко та Т. О. Скоромцова наголошують на провідній ролі великих платників податків у формуванні доходів бюджету та в інноваційному розвитку держави [2, с. 93].

У наукових працях також знайшли своє відображення напрямки вдосконалення механізму реалізації податкової політики держави щодо великих платників податків і питання підвищення ефективності діяльності спеціалізованих державних податкових інспекцій як важливої складової органів державної податкової служби, що обслуговують великих платників податків.

Тим не менше, проблеми визначення сутності великих платників податків та відповідності критеріїв їх відбору реальним ринковим умовам господарювання в Україні практично не досліджено. Слід також враховувати, що практика адміністрування великих платників податків у нашій державі ґрунтується в основному на досвіді зарубіжних країн та сформована відповідно до рекомендацій міжнародних організацій, що підкреслює актуальність вивчення світового досвіду оподаткування цієї категорії платників.

Таким чином, завданням цього дослідження є узагальнення та систематизація правових критеріїв визначення великих платників податків у розвинених країнах світу та в Україні, а також визначення перспектив оптимізації податкового супроводження цієї категорії платників податків з огляду на зарубіжний досвід.

Специфіка господарської діяльності великих платників податків, як правило, полягає у її складній структурованості, що пов'язано із такими особливостями великого бізнесу [3, с. 56]:

— у більшості випадків він представлений сукупністю повнофункціональних, однак відокремлених і географічно віддалених підрозділів;

— діяльність великих підприємств охоплює різноманітні рівні ділової активності і зачіпає інтереси широкого кола споживачів, що спричиняє необхідність постійного опрацювання новацій податкового законодавства та інтерпретації його колізій;

— в окремих випадках великі платники податків одержують можливість підвищення фінансового потенціалу через «переливання» прибутків шляхом співпраці із «офшорними» партнерами;

— фінансово-господарська модель функціонування великого бізнесу передбачає безумовне провадження податкового планування на підприємстві та використання заходів податкової оптимізації;

— обов'язковою умовою господарювання великого платника податку є залучення до праці висококваліфікованих фахівців у сфері оподаткування, робота яких головним чином спрямована на мінімізацію податкових платежів суб'єкта господарювання.

Очевидно, що такі характеристики ВПП як значний фінансовий потенціал, висока прибутковість, складність виробничих відносин, а також широкі можливості щодо ухилення від оподаткування, у сукупності представляють собою високий рівень ризику щодо ефективності податкового адміністрування зазначених платників. Відповідно, результатом найменшого упущення у розрахунках показників діяльності ВПП податковими органами при стягненні обов'язкових платежів можуть стати величезні втрати дохідної частини бюджету.

Уряди країн, які у різний час зіткнулися із зазначеними проблемами, усвідомили усю важливість виокремлення ВПП в окрему категорію платників, а також необхідність запровадження диференційованого підходу до їх податкового супроводження. З цією метою ініціювалося здійснення ряду організаційних та управлінських реформ у податкових органах, зокрема шляхом запровадження спеціалізованих податкових служб по роботі із представниками великого бізнесу [4, с. 5].

Перші спроби щодо реалізації цих реформ були здійснені країнами-членами Організації економічного співробітництва та

розвитку ще у 50-х роках минулого століття і мали на меті запровадження спеціального виду податкового контролю і звітності для великого бізнесу, тобто підприємств, які оперують значними фінансовими ресурсами. У подальшому до них приєдналися й держави з перехідною економікою, податкова стратегія розвитку яких передбачала розгортання податкових офісів, відповідальних за повнофункціональне обслуговування великих платників [5].

Ініціативу щодо створення спеціалізованих структур із податкового обслуговування великих платників податків у 1980-х роках було підтримано експертами МВФ. Такі заходи, на їх думку, повинні були сприяти зміцненню податкової системи країни, посиленню контролю за сплатою обов'язкових платежів і, зрештою, зниженню рівня бюджетного дефіциту [6].

Критерії ідентифікації ВПП суттєво відрізняються в залежності від країни господарювання, однак найбільш поширеними серед них є розмір доходу від реалізації та сума сплачених податкових платежів до бюджету. Водночас спільними критеріями визначення великих платників податків, крім названих вище, для країн-учасниць Організації економічного співробітництва та розвитку (Австралія, Канада, Франція, Ірландія, Норвегія, Нідерланди, Велика Британія, США) є наступні [7]:

- вартість активів;
- приналежність до конкретного виду економічної діяльності;
- міжнародна господарська діяльність;
- чисельність найманих працівників.

Австралійський податковий департамент до категорії великих платників податків зараховує суб'єктів господарювання, річний дохід від реалізації продукції яких перевищує 250 млн. дол. Такі організації обирають великий сегмент ринку поряд із банками, страховими компаніями, а також нафтовидобувними підприємствами. Причому Канадська агенція мит та доходів визначає великого платника податку також як підприємство, щорічні валові доходи якого перевищують 250 млн. дол.

До категорії великих платників податків у Франції включають «ключові» великі корпорації, тобто юридичних осіб, вартість активів або дохід яких перевищує 400 млн. євро. При цьому спеціалізовані податкові відомства по роботі з великими платниками податків у цій країні обслуговують також суб'єктів господарювання, яким належить понад 50 % акцій названих «ключових»

корпорацій, дочірні підприємства останніх, а також інших юридичних осіб, які є учасниками корпорації.

Департамент по обслуговуванню великих платників податків в Ірландії було засновано у 2003 р. Його клієнтами виступають корпорації з доходами понад 162 млн. євро або з обсягом сплачених податкових платежів, який сягає більше 16 млн. євро. Цікавою обставиною є те, що назване податкове відомство обслуговує також фінансовий сектор (банки, страхові компанії і пенсійні фонди) та великі корпорації в інших галузях економіки і, крім цього, заможне населення (High net-worth individuals), яке володіє чистими активами вартістю понад 50 млн. євро або одержує дохід більше за 1,3 млн. євро. Таким чином, критерієм віднесення до категорії великих платників податків в Ірландії виступає не лише обсяг доходу, але й вид економічної діяльності.

Норвезький Центральний офіс з обслуговування великих платників податків відповідає за справляння і контроль за сплатою платежів великими підприємствами, відбір яких базується на визначенні обсягів доходів від реалізації, діяльності у сфері міжнародних відносин та приналежності до корпоративної групи. Назване податкове відомство оподатковує також суб'єктів господарювання окремих галузей економіки, зокрема, банки, страхові і нафтовидобувні компанії, а в деяких випадках і малі підприємства — виробники гідроенергетики.

У Нідерландах компанія вважається представником великого бізнесу, якщо відповідає одному із критеріїв:

— реєстрація на Амстердамській або закордонній фондовій біржі;

— середньозважений розмір прибуткових податків, податку на додану вартість та соціальних платежів (WOLB-amount) перевищує 25 млн. євро (для підприємств із наявністю «батьківської компанії» або п'яти дочірніх компаній чи постійних представництв закордоном цей показник становить 12,5 млн. євро);

— ведення господарської діяльності у фінансовій, газонафтовій та енергетичній галузі;

— функціонування як неприбуткова організація із середньозваженою величиною сплачених податків понад 37,5 млн. євро.

До вказаного переліку можуть бути включені також компанії, які не відповідають жодному із зазначених критеріїв, однак потенційно є великими платниками і яким притаманний високий ступінь фінансового ризику.

Великими платниками податків у Великій Британії визнаються:

- національні корпорації із чисельністю найманих працівників понад 250 осіб;
- національні корпорації із чисельністю найманих працівників меншою за 250 осіб, однак із розміром валових доходів понад 50 млн. євро і вартістю активів понад 43 млн. євро;
- британські компанії, які входять до складу транснаціональних, і на яких працює більше 100 осіб;
- британські компанії та корпорації з високим ризиком ухилення від оподаткування;
- великі господарські товариства;
- суб'єкти господарювання, дохід яких перевищує 5 млн. фунтів стерлінгів і які зобов'язані сплачувати прибутковий податок.

У США великими платниками податків визнаються корпорації та товариства (на відміну від українського трактування, у цьому випадку мова йде про різні за правовим статусом організації) з вартістю активів понад 10 млн. дол. Діяльність таких підприємств охоплює зарубіжні ринки, тому вони використовують найману працю значної кількості працівників, формують складну податкову та бухгалтерську звітність. Податкове супроводження цих суб'єктів господарювання здійснює Департамент великого та середнього бізнесу (The Large and Mid-Size Business Division) — структурний підрозділ головного контролюючого податкового органу США — Служби внутрішніх доходів [4, с. 8—9].

Слід наголосити, що запровадження спеціалізованих податкових органів (Large Taxpayer Units — LPU) по роботі з великими платниками податків принесло позитивні результати для економік названих країн з ряду причин, пов'язаних як зі специфікою роботи самих платників, так і з організацією їх податкового супроводження.

Зокрема, працівниками спеціалізованих податкових органів є висококваліфіковані спеціалісти у галузі оподаткування, які володіють навиками щодо обробки значних масивів інформації, а також оперують нормативно-правовими актами не лише податкового спрямування, але й тими, що регламентують міжнародну фінансово-господарську діяльність, оскільки великими платниками податків можуть виступати транснаціональні корпорації. Зазначені фахівці не лише уповноважені на здійснення контролю за добросовісною сплатою податків, але й надають консультативну допомогу підприємствам при вирішенні складних питань законодавства з метою усунення податкових правопорушень у майбутньому.

Крім цього, не стільки наявність податкових офісів по обслуговуванню великих платників податків у сучасному світі свідчить про ефективність податкової системи країни, скільки їх відсутність може характеризувати схильність уряду держави до ведення необдуманого і нераціонального фінансової політики. Мова йде про надання можливості великому бізнесу переходити у тіньовий сектор економіки і ухилення від оподаткування, оскільки у руках відносно малої кількості суб'єктів господарювання перебуває більша частина фінансових ресурсів держави [8].

Таким чином, адміністрування великих платників податків у перелічених державах спрямоване не лише на покращення податкового супроводження суб'єктів господарювання, але й на підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств. Причому характерним для розвинених країн є впровадження інформаційних систем, які акумулюють дані щодо платника податку і своєчасно здійснюють оцінку ризиків його діяльності, а також сприяють прийняттю важливих управлінських рішень для підприємств конкретної галузі [4, с. 6].

Водночас досвід країн із перехідною економікою свідчить, що виокремлення великого бізнесу в окрему категорію платників і створення спеціалізованих податкових відомств по їх обслуговуванню стало засобом, що допоміг почати проведення важливих реформ, які згодом охопили решту категорій платників податків. Прикладом таких реформ є самостійне визначення податкової заборгованості; оформлення єдиного основного файлу та ідентифікаційного номеру платника податків; формування організаційної структури, заснованої на основних функціях податкового відомства; електронний метод подачі податкових декларацій і нова або вдосконалена комп'ютерна інформаційна система [9, с. 308].

Загалом, поступовий гармонізації відносин «держава-платники податків» у цих країнах сприяли розвиток продуктивних сил, загострення викликів глобалізації і посилення соціальної нерівності [2, с. 94].

Враховання зазначеного дає підстави усвідомити, що Спеціалізовані державні податкові інспекції по роботі з великими платниками податків в Україні було утворено саме з метою лібералізації оподаткування, а також формування умов для підвищення рівня добровільної сплати податків великими платниками.

При цьому ВПП в Україні нині визнаються юридичні особи, які задовольняють вимоги одного із критеріїв: обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові квартали

перевищує 500 млн. грн.; загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за останні чотири послідовні податкові квартали перевищує дванадцять мільйонів гривень [10].

Варто зауважити, що такий підхід щодо визначення великого платника податку якісно відрізняється від розуміння сутності поняття «суб'єкт великого підприємництва», оскільки останній являє собою суб'єкт господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у якого середня кількість працівників за звітний період перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [11].

Натомість відбір платників податків для включення до Реєстру ВПП здійснюється на підставі аналізу інформації про сумарні обсяги доходів від усіх видів діяльності платника податків за друге півріччя попереднього року та перше півріччя поточного року, а також про суми сплачених до Державного бюджету України податків за той самий період [12].

Зокрема, станом на 2012 р. в Україні налічувалося 1382 платники, включених до Реєстру великих платників податків [13], які за 8 місяців відповідного року перерахували до державного бюджету близько 90 млрд. грн., що становить 67 % від загальної суми податкових надходжень усіх категорій платників і водночас понад 40 % доходів державного бюджету загалом. При цьому Реєстр великих платників податків на 2013 р. налічує 1486 платників, що на 104 підприємства більше показника минулого року [14].

Пам'ятаючи про те, що великий бізнес виступає платником ПДВ та податку на прибуток підприємств, яким належить найбільша частка у структурі доходів державного бюджету, а саме: 63,1 % та 18,7 % відповідно по загальному фонду бюджету у 2012 році [15], не слід забувати і про статус ВПП як великого податкового агента, який відповідальний також за перерахування значних сум податку на доходи фізичних осіб, за рахунок якого, головним чином, формуються місцеві бюджети. Усе перелічене свідчить про значний фіскальний потенціал ВПП при умові їх належного податкового супроводження.

Нині на території нашої держави в системі органів податкової служби для податкового супроводження великого бізнесу функціонує Центральний офіс з обслуговування великих платників податків, якому підпорядковуються 7 Спеціалізованих державних податкових інспекцій галузевого спрямування по роботі з великими платниками по-

датків у таких містах як Запоріжжя, Одеса, Луганськ та ін. [16]. Поряд із цим, в Україні планується постійне вдосконалення адміністрування ВПП: посадовці Державної податкової служби запевняють, що чисельність таких платників у нашій державі дає змогу довірити координаторам та інспекторам вивчення усіх аспектів діяльності підприємств і здійснити їх оперативне та якісне податкове супроводження.

Серед новацій податкового законодавства, які заплановані до реалізації в Україні — розробка системи «Податковий блок» та застосування горизонтального моніторингу до ВПП [17]. Створення системи «Податковий блок» у рамках інтегрованої автоматизованої інформаційної системи ДПС передбачає впровадження чотирьох сегментів операційної діяльності податкової служби: реєстрація платників податків, обробка податкової звітності та платежів, облік платежів і податковий аудит [18]. АС «Податковий блок» інформуватиме платників податків про їх податкові зобов'язання і надасть змогу розширити зону податкового контролю за виконанням податкових зобов'язань платниками податків без додаткового втручання в їх діяльність. На думку представників ДПС, застосування сучасних ІТ-технологій нівелюватиме будь-які прояви бюрократизму чи корупції при виконанні працівниками податкових органів своїх повноважень [19].

Водночас суть горизонтального моніторингу, як нового методу податкового контролю, який декілька років поспіль успішно застосовується за кордоном, полягає у наступному: підприємство в режимі реального часу повідомляє особистого податкового інспектора про податкові ризики і, лише одержавши консультаційну допомогу, здійснює господарську операцію. Таким чином, інспектор отримує достовірні відомості щодо діяльності підприємства і у податкових органів зникає необхідність регулярно перевіряти зазначеного платника податків [20, с. 954].

Експеримент із запровадження горизонтального моніторингу буде реалізовано на базі Окружної державної податкової служби — Центрального офісу з обслуговування великих платників податків [21]. Ведення цього методу податкового контролю в Україні має на меті підвищення рівня довіри суспільства до податкової служби, запровадження нових критеріїв пошуку ризиків ведення бізнесу, а також мінімізацію втручання податкових органів у поточну діяльність платників податків.

На нашу думку, реалізація названих заходів сприятиме підвищенню ефективності адміністрування ВПП, а надання їм консультативної допомоги у прийнятті управлінських рішень забезпечить зміцнення

партнерських відносин між суб'єктами господарювання та податковими органами. Водночас доцільним видається врахування зарубіжного досвіду при ідентифікації ВПП в Україні за такими аспектами, як:

— приналежність до корпоративної групи, що пов'язано із правовою специфікою функціонування корпорацій;

— чисельність найманих працівників, оскільки підприємство виступає не лише платником податку на прибуток, але й податковим агентом при сплаті податку на доходи фізичних осіб і єдиного соціального внеску.

Зазначимо, що в Україні крім вдосконалення податкового супроводження ВПП юридичних осіб, ведеться робота по впровадженню податкового обслуговування заможних громадян [22], що, у свою чергу, свідчить про актуальність даного питання на сучасному етапі і визначальний напрям модернізації особистого прибуткового оподаткування в нашій державі.

Аналізуючи світовий досвід щодо організаційної структури ВПП, заснованої головним чином на типах платників, та вітчизняну практику оподаткування ВПП, до критеріїв ідентифікації фізичних осіб як платників з високим рівнем доходу слід віднести: (1) рівень систематичних активних доходів — понад 100 мінімальних заробітних плат за попередній звітний податковий період; (2) обсяг податкових зобов'язань за активними доходами платника податку — понад 25 мінімальних заробітних плат за попередній звітний податковий період; (3) обов'язкову сплату майнових податків та податків на розкіш такими платниками податків [23, с.36-37]. При визначенні фізичної особи як платника з високим рівнем доходів необхідно враховувати одночасно більше двох критеріїв, перший з яких є основним.

Виокремлення групи платників податків — фізичних осіб з високим рівнем доходів та їх податкове супроводження мають певні переваги. Перш за все, створення інтегрованої системи збору та оцінки інформації щодо перерахування обов'язкових платежів до бюджету фізичними особами — ВПП сприятиме підвищенню ефективності адміністрування податку на доходи фізичних осіб, у тому числі оптимізації механізму його стягнення та скороченню податкової заборгованості. В свою чергу це призведе, з одного боку, до підвищення фіскальної ролі податкових надходжень, зокрема, особистого прибуткового податку, а, з іншого, — до соціальної справедливості при оподаткуванні доходів фізичних осіб.

Реалізація таких заходів передбачає також прискорення процедури повернення переоплат із сум помилково сплачених подат-

ків, покращення виконання платниками податкових вимог та глибше усвідомлення ними політики уряду щодо виконання податкового законодавства. Останнє є передумовою добровільної сплати податків та налагодження партнерських взаємовідносин між державою та економічними суб'єктами.

Отже, проблеми вдосконалення взаємодії податкових органів та ВПП — юридичних і фізичних осіб, податкового супроводження цих категорій платників податків у сучасних умовах господарювання в Україні не втрачають своєї актуальності і потребують поглибленого вивчення. Пропозиції щодо їх вирішення буде розглянуто у подальших розробках і дослідженнях.

Бібліографічний список

1. Мельник В. М. Домінанти податків і оподаткування та забезпечення повноти їх дії: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / В. М. Мельник; Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України». — К., 2007. — 31 с.

2. Горленко І. О. Методологічні засади впровадження горизонтального моніторингу великих платників податків / І. О. Горленко, Т. О. Скоромцова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). — 2012. — № 2 (57). — С. 92—98.

3. Report on International Best Practices in VAT Administration. Commercial Taxes Mission Mode Program / Department of Revenue. Ministry of Finance. Government of India. — 2006. — 75 p.

4. Forum on Tax Administration: Compliance Management of Large Business Tax Group / Guidance Note. Experiences and Practices of Eight OECD Countries. — 2009. — 76 p.

5. Large Taxpayer Units: Functions, Structure and Procedure / National Website of Income Tax Department of India. / [Electronic resource] // Access mode: <http://www.incometaxindia.gov.in/archive/largetaxpayerunitexcise.doc>

6. Improving Large Taxpayers' Compliance: A Review of Country Experience // By a Staff Team Led by Katherine Baer. — International Monetary Fund, 2002. / [Electronic resource] // Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/nft/op/215/>

7. Large Taxpayer Units. Nairobi 14-18 February 2011 / [Electronic resource] // Access mode: <http://www.sars.gov.za/Tools/Documents/DocumentDownload.asp?FileID=66496>

8. Key Financial Secrecy Indicator 8: Efficiency of Tax Administration / Mapping Financial Secrecy / [Electronic resource] // Access mode: <http://www.secrecyjurisdictions.com/PDF/8-Efficiency-Tax-Administration.pdf>

9. Тімарцев О. Ю. Адміністрування великих платників податків: світовий досвід і Україна [Текст] / О. Ю. Тімарцев // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки. — 2010. — № 4. — С. 307—314.

10. Податковий кодекс України: офіц. текст : за станом на 3 лютого 2013 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

11. Господарський кодекс України / офіц. текст : за станом на 3 лютого 2013 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

12. Порядок формування Реєстру великих платників податків: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 11 вересня 2012 року № 986 / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1202.3615.0>

13. Реєстр великих платників податків на 2012 рік: затв. наказом Державної податкової служби України від 14 вересня 2011 року № 4 / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://sts.gov.ua/dodatкова-informatsiya/eksklyuziv-vid-departamenti/departament-opodatkovannya-/opodatkovannya-velikih-plat/54060.html>

14. Реєстр великих платників податків на 2013 рік: затв. наказом Державної податкової служби України від 17 вересня 2012 року № 837 / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/3593>

15. Інформація про стан виконання Зведеного та Державного бюджетів України за січень-грудень 2012 року / Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=364385&cat_id=77440

16. ДПСУ реорганізувала три інспекції з роботи з великими платниками податків у сервісні центри / Інформаційне агентство УНІАН / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://economics.unian.net/ukr/news/142873-dpsu-reorganizovala-tri-inspektsiji-z-roboti-z-velikimi-platnikami-podatkiv-u-servisni-tsentri.html>

17. Про затвердження Порядку проведення експерименту із запровадження горизонтального моніторингу: Проект постанови Кабінету міністрів України від 2012 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/consult/old/show_fullbill/2090

18. Проект «Модернізація державної податкової служби України — 1». АС «Податковий блок» / Офіційний портал Державної податкової служби України / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/proekt--modernizatsiyaderj/podatkovui-blok/>

19. *Степенко С.* Голова комісії з проведення реорганізації СДПШ у м. Києві по роботі з великими платниками податків: «Мета наступного

етапу реорганізації — удосконалення податкового сервісу для великих платників» / Вісник податкової служби України. — 2012. — № 4. / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/fromarchive/1/id/248>

20. *Теремецький В. І.* Горизонтальний моніторинг — новий метод здійснення податкового контролю / В. І. Теремецький // Форум права: Електронне наукове фахове видання. — 2012. — № 1. — С. 953—961. / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів : <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12tvizpk.pdf>

21. Влада готує для великого бізнесу «податковий» експеримент / Українське інтернет-видання «Українська правда» / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.epravda.com.ua/news/2013/02/11/361049/>

22. Центральний офіс по обслуговуванню крупних налогоплательщиків при ГНС начнет обслуговувать физических лиц / Офіційний портал Державної податкової служби України / [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://www.sts.gov.ua/tsentralniy-ofis-z-obslugo/daydjest-zmi/58736.html>

23. *Котіна Г. М., Славкова А. А., Степура М. М.* Оподаткування фізичних осіб з високим рівнем доходів на засадах фіскального партнерства / Г. М. Котіна, А. А. Славкова, М. М. Степура // Економіст. — № 7. — 2012. — С. 35—39.

Стаття надійшла до редакції 15 травня 2013 р.

УДК 336.648

О. О. Смірнова, к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківських інвестицій
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ

АНОТАЦІЯ. Розглядається сучасний механізм проектного фінансування в інвестиційному процесі та можливі шляхи підвищення його ефективності в сучасних умовах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційний процес, проектно фінансування, кредитування, кредитний ризик.

АННОТАЦИЯ. Рассматривается современный механизм проектного финансирования в инвестиционном процессе и возможные пути повышения его эффективности в современных условиях.